

Memo: N.a.v. rechtbank Rotterdam / zaak Pim Markering
Dd. 27 augustus 2026
Van: Omroep West / SBS

Onze juridische argumenten tegen de afwijzing van het verzoek van Omroep West / SBS om binnen de gebruikelijke kaders opnames te mogen maken van de rechtszitting op grond van de stelling (van de rechter) dat dit a) "kan (...) schuren met het uitgangspunt van objectieve nieuwsgaring" zoals geformuleerd in art. 13 en 14 van het wereldwijd handvest voor ethiek in de journalistiek, en b) "kan (...) leiden tot scheve verhoudingen en daarmee het goede verloop van de zitting beïnvloeden."

Antwoord.

1. Uitgangspunt: rechtspraak is openbaar. Dat is een fundamenteel rechtsbeginsel. Dat komt in het geval van strafrecht (zoals in deze casus) voort uit het feit dat de rechtspraak niet alleen als doel heeft de dader te straffen, maar ook om 'normstellend' te zijn tegenover de rest van de samenleving; m.a.w. de rechter laat door zijn rechtspreken zien welk gedrag acceptabel is en welk niet, en dat dus afwijken van die norm ook niet wordt geaccepteerd door de samenleving. Daarnaast dient openbaarheid om te waarborgen dat de verdachte een fair proces krijgt. Juist vanwege dat grote belang van openbaarheid als een van de pijlers van de rechtspraak is die (in beginsel) openbaarheid vastgelegd in de Grondwet (art. 121) en het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM, art. 6).
2. Uitzondering op de hoofdregel is niet van toepassing. Op (bijna) alle grondrechten zijn uitzonderingen mogelijk, ook op art. 121 Grondwet en art. 6 EVRM. Maar de lat daarvoor ligt erg hoog. Het moet dan echt gaan om uitzonderlijke situaties, bijvoorbeeld wanneer de privacybelangen van betrokkenen door openbaarheid duidelijk onevenredig geschaad zouden worden (voorbeelden: berechting minderjarigen, familiezaken zoals echtscheiding). Die privacy-issues spelen niet in deze casus want de opnames zouden gemaakt worden binnen de kaders van de gebruikelijke media-afspraken.
3. Het handvest behoort niet tot het normenkader van de overheidsrechter. Het wereldwijde handvest voor ethiek in de journalistiek is een aanvulling op de Code van Bordeaux. Die is in Nederland omgezet naar de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek. Dat handvest behoort daarmee dus ook tot het domein van de Raad; m.a.w. de rechter laat zich in dit geval leiden door normen die niet tot zijn afwegingskader behoren. Hij gaat letterlijk zijn boekje te buiten.
4. Objectieve berichtgeving is geen wettelijk vereiste. Een rechter is gehouden te oordelen op basis van de wet. In de Nederlandse wet staat geen enkele bepaling die een journalist verbiedt subjectieve berichtgeving te verzorgen, m.a.w. zelfs als West met haar berichtgeving van het proces niet objectief zou zijn, is daar (op zichzelf) helemaal niets onrechtmatig aan, dat mag gewoon.
5. Alleen (onnodig) schade, bijv. onredelijke reputatieschade, bovenmatige aantasting van goede naam en faam of eer zijn onrechtmatige handelingen (art. 6:162 BW) waar een rechter op kan acteren, niet op subjectiviteit van berichtgeving. (N.B. Met subjectieve berichtgeving leid je als slachtoffer natuurlijk wel eerder schade en kom je dus als journalist eerder in de juridische problemen, maar het aangrijpingspunt is altijd de schade, niet de 'gekleurdheid' van de berichtgeving.)

6. De daad is onrechtmatig, niet de gevreesde daad. Zowel de Leidraad als de wet richt zich op een handelen van een journalist/dader. Dat betekent dat er altijd iets feitelijk gebeurd moet zijn, voordat van 'bestrafing' sprake kan zijn, bijv. in de vorm van een verbod op berichtgeving; een 'vrees' alleen, is eigenlijk niks. De rechter baseert zich in zijn besluit met beide argumenten op iets dat KAN gebeuren. Maar juridisch gezien is in principe niet relevant wat kan gebeuren, maar wat daadwerkelijk gebeurt, gebeurd is, of wat (zeker) gaat gebeuren. Dat wordt hooguit anders als er zoveel harde aanwijzingen zijn dat wat kan gebeuren ook met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zal gebeuren, maar dan moeten daar altijd feiten aan ten grondslag liggen, niet alleen een 'vermoeden' of nog minder 'een vrees'.

Argumenten 1 en 2 laten zich samenvatten als: openbaarheid van rechtspraak is een essentieel rechtsbeginsel, wil de rechter dat ter zijde schuiven dient hij een wel heel sterk verhaal te hebben.

Argumenten 3, 4 en 5 laten zich samenvatten als: met het invoeren van de beroepsethiek begeeft de rechter zich in een domein waar hij niets te zoeken heeft.

Argument 6 laat zich samenvatten als: zonder bewijs dat de journalist een norm schendt door een bepaald handelen, kan van een normschending geen sprake zijn.

PS 'Scheve verhoudingen' is sowieso een raar argument, want a) niet juridisch, b) een rechtszaak tussen twee partijen kent bijna altijd scheve verhoudingen en c) het is juist de taak van de rechter om ondanks die scheve verhoudingen alle partijen recht te doen. Eigenlijk is alleen 'het goede verloop van de zitting' een overweging die de rechter met recht in stelling kan brengen en een die inderdaad aan de rechter is om te bepalen, maar als hij daarop acteert moet hij daarvoor wel steekhoudende argumenten hebben, en die heeft hij dus niet, zie boven.